

Verantwoording Statenperiode 2011 - 2015

Juni 2014

CDA

Het CDA Verkiezingsprogramma 2011 – 2015

Verbinding en Perspectief

- **Economische ontwikkeling:** de basis voor een gezonde samenleving
- **Mobiliteit:** om dynamiek en ontwikkeling mogelijk te maken
- **Leefbaarheid:** om een goede balans te zoeken tussen ontwikkelen en beheer

INHOUDSOPGAVE

Inleiding

Hoofdstuk 1 – Nieuwe rol van de provincie

Hoofdstuk 2 – Economie & Landbouw

Hoofdstuk 3 – Natuur, duurzame energie en ruimte

Hoofdstuk 4 – Verkeer & Vervoer

Hoofdstuk 5 – Samenleving

Hoofdstuk 6 – Financiën & Bestuur

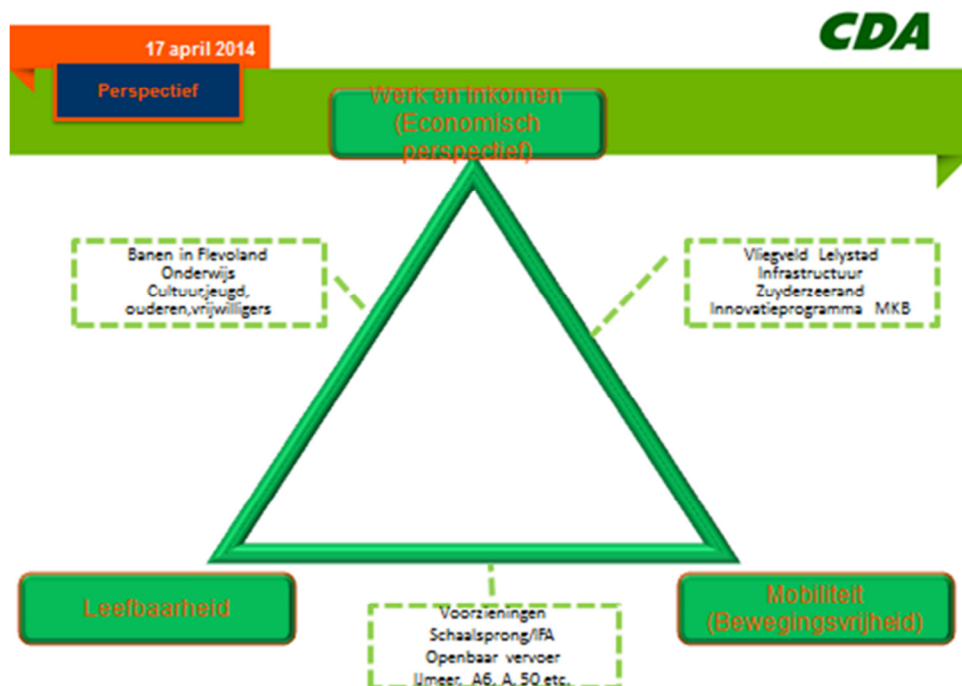
INLEIDING

Voor u ligt een verantwoordingsdocument over de realisatie van het verkiezingsprogramma van CDA Flevoland 2011- 2015 getiteld: 'Verbinding en Perspectief'.

Flevoland waar:

- iedereen welkom is;
- ruimte is voor talent;
- innovatie mogelijk is.

Tijdens de campagne hebben we de kern van ons verkiezingsprogramma zo vormgegeven:

Toen we dit verkiezingsprogramma aan het maken waren, stond het vraagstuk van de opkomst van de PVV en de samenwerking daarmee op landelijk niveau, heel centraal in ons denken. Als tegengelijk wilden we benadrukken dat onze provincie een provincie is waar mensen worden uitgenodigd te wonen, te leven en te werken, ongeacht afkomst, ras, leeftijd, etc. Juist onze provincie is een provincie waar letterlijk ruimte is, waar mensen uit alle streken kunnen komen wonen, waar nog altijd een pioniersgeest heerst en waar relatief veel innovatie plaatsvindt! Dat moeten we uitdragen en blijven versterken.

In het verlengde hiervan zijn we ook trots op onze provincie die een heel eigen geschiedenis heeft en een heel eigen karakter.

We zijn erin geslaagd om deel uit te maken van het college door een samenwerking aan te gaan met de ChristenUnie. Dat betekende dat we qua grootte als de tweede partij in Provinciale Staten zijn gezien. Op deze manier hebben we ook veel van onze speerpunten uit het verkiezingsprogramma kunnen realiseren.

De huidige coalitieperiode heeft in het teken gestaan van:

- het voorkomen van het opheffen van onze provincie door gedwongen te moeten fuseren met de provincies Noord-Holland en Utrecht, en:
- de economische en financiële recessie, waardoor relatief forse bezuinigingen het kader vormden van het besturen.

Wij zijn van mening dat de provincie, het college en Provinciale Staten, heel goed in staat zijn geweest om uitvoering te geven aan de doelstellingen binnen dit strakke kader.

We hopen dat u dit document met plezier leest en graag gaan we hierover met u in gesprek. Tenslotte is ons aller inzet gericht op het blijvend verbeteren en versterken van onze samenleving. Een samenleving die het best gebaat is bij een grote invloed van het CDA vanwege haar stabiele en verbindende visie hierop. De uitgangspunten van het CDA: gespreide verantwoordelijkheid, publieke gerechtigheid, solidariteit en rentmeesterschap, blijven voor ons de leidraad in ons politiek handelen.

De Statenfractie van CDA Flevoland:

M. Luyer
R.T. Oost
C. Schotman
J. van Wieren

Burgerstatenleden:

J. van der Kroef (tot 1 mei 2014)
E.P. Vels

en gedeputeerde J.N. Appelman

HOOFDSTUK 1 – NIEUWE ROL VAN DE PROVINCIE

Het CDA verkiezingsprogramma 2011-2015 begint met een visie op de samenleving en de rol van de provincie.

De belangrijkste pijlers voor de rol van de provincie zijn:

1. de vier uitgangspunten van het CDA;
2. de begrippen 'welkom', 'talent' en 'innovatie';
3. de rol van de provincie als facilitator voor inspiratie, brengt talent bij elkaar, stimuleert innovatie, bouwt mee aan een nieuwe infrastructuur voor innovatie, nodigt bewoners en organisaties uit om zich met elkaar te verbinden en draagt gastvrijheid uit.

Het CDA heeft de volgende sectoren in portefeuille:

- economische zaken
- arbeidsmarktbeleid
- onderwijs
- toerisme en recreatie
- visserij en landbouw
- programma Nieuwe Natuur
- coördinatie Floriade
- coördinatie noordelijk Flevoland
- Europese samenwerking (Interreg)

Dit in combinatie met de opdracht tot bezuinigen met als focus een grotere herkenbaarheid van de provincie (het zogenaamde Profiel Versterkend Ombuigen), heeft ertoe geleid dat de provincie in tal van dossiers een andere rol op zich heeft genomen. Die andere rol betekent: meer regie, uitvoering gericht op samenwerking met andere overheden, andere partijen en burgers en gericht op duurzaamheid.

Open plan proces Nieuwe Natuur

We noemen in dit verband natuurlijk het dossier **Nieuwe Natuur** (het voormalig Oostvaarderswold), waar op initiatief van het CDA een definitief einde is gemaakt aan de realisatie van de verbindingszone, maar vooral ook gekozen is voor een andere methodiek, namelijk het Open Plan Proces. Een externe verkenner werd ingehuurd (prof.dr. Roel Bekker) en uiteindelijk is dit probleemdossier een succesdossier geworden. In plaats van sturing van bovenaf (het Rijk), zijn bedrijven en burgers in Flevoland door de provincie uitgenodigd om plannen in te dienen. Dit heeft geleid tot een hele grote opbrengst van (78) plannen en daarmee een heel grote betrokkenheid van de samenleving. Veel belangstelling was en is er voor de ontwikkeling van de nieuwe natuur in Flevoland en er is veel positieve energie! Echt een voorbeeld in de praktijk van de visie op de samenleving van het CDA: minder overheid, meer samenleving!

Flevokust, overslaghaven en bedrijfsterrein

Een ander, complex, dossier is de ontwikkeling van de Flevokust bij Lelystad. Ook hiervoor geldt dat door het optreden van de CDA-gedeputeerde deze ontwikkeling door kan gaan en inmiddels kan rekenen op een groot draagvlak in de gemeente Lelystad en bij de provincie.

Pamflet Jeugdzorg

De aanpak van het CDA van de transitie van de Jeugdzorg mag niet onvermeld blijven. De CDA-fractie heeft al in de vorige Statenperiode het initiatief genomen om met enige regelmaat te overleggen met gemeenteraadsleden en wethouders van het CDA over de stand van zaken van de uitvoering van de Jeugdzorg. Deze werkvorm is doorgezet in de huidige Statenperiode en is uitgebreid met politici van de ChristenUnie in Flevoland. Dit heeft veel opgeleverd. Deelnemers waren altijd tevreden over de uitwisseling van kennis en ervaringen en uiteindelijk is in het voorjaar, tijdens campagnetijd voor de gemeenteraadsverkiezingen 2014, een gezamenlijk pamflet gemaakt. Dit pamflet is aangeboden aan gedeputeerde Marc Witteman en aan diverse wethouders in de gemeenten.

De samenwerking in CDA-verband rond het vraagstuk van de Randstadprovincie

Relatief veel tijd is besteed aan het voorkomen van de opheffing van de provincie Flevoland. De regering heeft in haar coalitieprogramma 'Bruggen Bouwen' opgenomen te willen komen tot de vorming van een Randstadprovincie of Noordvleugelprovincie door een fusie tussen de provincies Noord-Holland, Flevoland en Utrecht.

Niet alleen vinden we dit streven onwenselijk, ook de manier waarop de minister van BZK dit proces heeft ingericht, heeft bijgedragen aan een toenemende weerzin tegen dit voornemen van de regering. De minister handelde immers top-down, vanuit een idee, niet onderbouwd en niet gestoeld op steun van onderaf.

De CDA Statenfractie heeft steeds in goede dialoog met de CDA-afdelingen van de gemeenten, bestuurders en politici, contact gehouden over de voortgang, onze standpunten en zienswijzen. Ook de contacten en samenwerking met de CDA-fracties uit de Eerste en Tweede Kamer waren bijzonder goed en ondersteunend. De samenwerking tussen de CDA-fracties uit Noord-Holland en Utrecht is geïntensiveerd en dat heeft veel opgeleverd, voor nu en later. Ook de samenwerking met de CDA-fracties uit andere provincies is goed en wordt alleen maar verder geïntensiveerd.

HOOFDSTUK 2 – ECONOMIE & LANDBOUW

In de Economische Agenda zijn de economische ambities van de provincie Flevoland voor de periode van 2012-2015 vastgelegd, met een doorkijk naar 2025.

Uitgangspunt van de Economische Agenda is **'kwaliteitsverbetering van de regionale economische structuur om de Flevolandse economie weerbaarder te maken'**.

Een sterke economische structuur is nodig om te zorgen dat Flevoland ook op termijn een gebied is waar het goed wonen, werken en recreëren is. Hiermee worden we ook minder kwetsbaar voor conjuncturele schommelingen.

In de Economische Agenda worden twee specifieke doelen uitgewerkt:

- De kenniseconomie: voor een ondernemend, innovatief en uitdagend klimaat.
- De vrijetijdseconomie: voor een aantrekkelijke leefomgeving en voorzieningen.

De Economische Agenda is een onderdeel van de omgevingsagenda van Flevoland. Hierin zijn ook andere economische ontwikkelprogramma's opgenomen, zoals:

- Almere 2.0
- Luchthaven Lelystad/OMALA
- Mobiliteit
- Noordelijk Flevoland
- Markermeer-IJmeer
- Wind

Unieke lokale omstandigheden lijken het succes van de clusters te bepalen. Voor Flevoland zijn deze unieke lokale omstandigheden de combinaties van:

- de modernste landbouw in Nederland;
- de agrarische kennisinstellingen;
- de zoetwaterkwaliteit;
- het centrum voor visserij en de hightech visverwerkende en exporterende industrie;
- specifieke kennisinstellingen voor composieten (hightech systemen en materialen);
- internationaal veterinaire onderzoek.

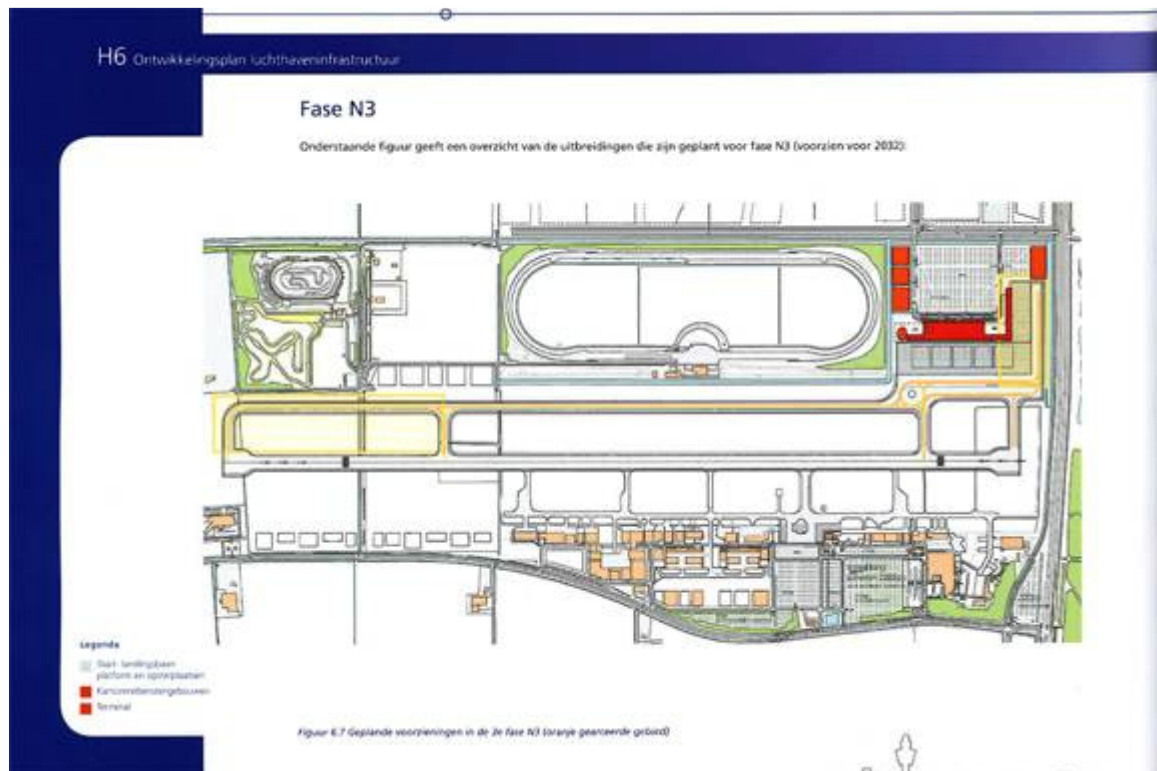
Europa en economie

Voor de Flevolandse economie zijn de Europese Structuurfondsen altijd heel belangrijk geweest. In de voorbereiding van de nieuwe Europese begroting is weer veel energie gestoken om nieuw Europees geld naar Flevoland te halen. Dit is gelukt zodat ook de komende jaren Flevoland weer veel projecten en initiatieven kan ondersteunen van ondernemers die willen innoveren en verduurzamen.

Luchthaven Lelystad en OMALA

Het CDA is een voorstander van een ontwikkeling van Luchthaven Lelystad. Het CDA heeft dit steeds gekoppeld aan duurzaamheid en werkgelegenheid. De ontwikkeling van de luchthaven is een stimulans voor de Flevolandse economie. Deze lijn hebben we consequent vastgehouden. Wel heeft het CDA steeds gepleit voor een goede ontsluiting van de luchthaven door een vierbaansweg met gescheiden rijbanen rondom het vliegveld (carré) en een directe busverbinding met CS Lelystad en een transferium. Hierover zijn tijdens Statenvergaderingen moties ingediend.

De goede ontsluiting is door het CDA altijd als voorwaarde voor de ontwikkeling benoemd. Daarnaast is het belang van het creëren van meer banen in Flevoland (minder forenzen) een belangrijk punt. Om de geluidsbelasting op de omgeving goed te kunnen monitoren, is een innovatieve geluidsmeting ontwikkeld. Voor het CDA blijft het uitgangspunt een zo duurzaam mogelijke luchthaven (dit betreft ook het geluid) met aan- en afvliegroutes die zich zo min mogelijk boven bewoonbaar gebied bevinden.

Het duurzame, aan de luchthaven gerelateerde, bedrijventerrein OMALA is mede door het CDA op de kaart gezet en dat blijven we doen.

Het groeiend aantal bedrijven dat zich op de luchthaven bezighoudt met reparatie en onderhoud (MRO) is samengebracht in een nieuw Europees samenwerkingsverband (TransNetAero) en samen met de onderwijsinstellingen wordt gewerkt aan een AirportAcademie.

Flevokust

Flevokust is een belangrijke economische kans voor Flevoland. De haven versterkt de economie en de aantrekkingskracht van de regio als vestigingsplaats voor bedrijven. Het geeft daarmee een impuls aan de werkgelegenheid. Dat is extra belangrijk, omdat Lelystad met 14,4% het hoogste aantal werklozen van Nederland heeft.

Flevokust draagt op Randstadniveau bij aan het verminderen van het aantal vrachtauto's op de weg. Dit zorgt voor een betere bereikbaarheid van Flevoland en de Randstad, voor verbetering van de luchtkwaliteit en minder uitstoot van CO₂.

Het is de ambitie om van Flevokust een multimodaal bedrijventerrein te maken dat goed is ontsloten over het water en de weg (A6) en op termijn via het spoor en de lucht (Lelystad Airport). Samen met andere ontwikkelingen, zoals de uitbreiding van Lelystad Airport en de Hanzelijn, versterkt dit de logistieke knooppuntfunctie van Flevoland en Lelystad in het bijzonder.

Flevokust is de ontbrekende schakel in een netwerk van achterlandhavens. Al in het eerste Omgevingsplan heeft de provincie deze plek aangewezen vanwege de uitstekende ontsluiting en de strategische ligging. Landelijke studies wijzen Lelystad aan als dé plek voor een multimodale overslaghaven. Het terrein is met name geschikt voor haven-gebonden of -gerelateerde bedrijven in hogere milieucategorieën (3 t/m 5).

Dat de realisatie van Flevokust kansrijk is, blijkt uit de belangstelling van het bedrijfsleven. Ook is er bijna € 10 miljoen subsidie vanuit het Rijk en Europa beschikbaar voor de realisatie.

Vanaf begin 2014 wordt samen met de gemeente Lelystad, het waterschap Zuiderzeeland en het Rijk gewerkt aan het optimaliseren van de plannen voor Flevokust. Daarbij is zoveel mogelijk rekening gehouden met de zorgen en kritiekpunten van raadsleden en insprekers. In de optimalisatie is gekozen voor het uitwerken van een alternatief. Hiervan wordt onderzocht of er een financieel haalbaar ontwerp mogelijk is dat tegemoet komt aan de belangrijkste bezwaren uit de omgeving. Een belangrijk resultaat is dat er inmiddels een landelijk werkende terminalexploitant is die graag bereid is de haven te gaan exploiteren. Veel bedrijven uit met name Dronten, NOP en Zeewolde die actief zijn in de agrofood sector hebben inmiddels aangegeven hun ladingstromen via Flevokust te willen vervoeren. Zij kunnen daarmee belangrijke kostenvoordelen behalen en daarmee hun concurrentiepositie verbeteren.

Noordelijk Flevoland

Samen met de gemeenten Urk en Noordoostpolder is een nieuw economisch programma opgesteld voor Noordelijk Flevoland. De eerste resultaten worden inmiddels zichtbaar: Agrofoodcluster NOP, buitendijkse haven Urk/Noordoostpolder, Parel oppoetsen Urk en het Masterplan duurzame Visserij. Met de gemeente Urk is succesvol een beroep gedaan op extra middelen vanuit het Europees Visserijfonds.

Met het Nationaal Lucht- en ruimtevaart Laboratorium (NLR) Marknesse wordt samengewerkt om te komen tot een business-parkontwikkeling rond toepassing van nieuwe materialen in de maakindustrie (composiet) en is een belangrijke doorbraak bereikt met de komst van FokkerLG en Airborne in een proeffabriek.

Financiering MKB

De financieringsmogelijkheden voor het Flevolandse midden- en kleinbedrijf zijn vernieuwd en uitgebreid. Met een nieuwe kredietregeling willen we MKB-bedrijven ondersteunen, die steeds minder vaak bij banken terecht kunnen. Er is € 1,5 miljoen extra beschikbaar gesteld voor de succesvolle TMI-regeling en er is € 300.000,- beschikbaar voor ondernemers die advies willen bij de ontwikkeling van een nieuw product. Daarnaast komt er een Zelfstandigenloket dat krediet verstrekt aan kleine ondernemingen die tijdelijk in financiële problemen verkeren. Dit heeft als doel dat de bestaande werkgelegenheid wordt behouden.

Werkgelegenheid

Windesheim Flevoland is een instelling voor hoger beroepsonderwijs (HBO) en heeft vestigingen in Almere en Lelystad. In Almere worden 18 HBO-opleidingen aangeboden. In Lelystad leidt Windesheim Flevoland met name professionals op die zich verder willen ontwikkelen. Het aanbod in Lelystad bestaat uit duale opleidingen, waarbij werken en leren wordt gecombineerd.

In 2010 is Windesheim gestart met de volgende voltijdopleidingen:

- Lerarenopleiding Basisonderwijs (Pabo);
- Informatica (Information Engineering);
- Engineering, Design and Innovation (Ondernemen, Innovatie en Techniek);
- Small Business en Retail Management.

Ook startte Windesheim Flevoland in 2010 met de deeltijdvariant van de Lerarenopleiding Basisonderwijs (Pabo) en de duale en deeltijdvariant van de opleiding Sociaal Pedagogische Hulpverlening.

Op dit moment zijn er bij Windesheim de volgende voltijdstudies te volgen:

- Bedrijfseconomie
- Bouwkunde
- Commerciële Economie
- Communicatie
- Industrieel Product Ontwerpen
- Logopedie
- Maatschappelijk Werk en Dienstverlening
- Management, Economie en Recht (Bedrijfskunde MER)
- Human Resource Management (Personeel en Arbeid)
- Sociaal Pedagogische Hulpverlening
- Verpleegkunde
- Werktuigbouwkunde
- Pedagogiek
- Mobiliteit (Verkeerskunde)

Met Windesheim wordt actief gezocht om de verbinding met het bedrijfsleven te maken, de co-makerships van bedrijven en studenten zijn hierin succesvol. Om de doorstroming MBO-HBO beter te laten functioneren, zijn projecten gestart om de uitstroom naar het HBO te verbeteren.

Compoworld

In de maakindustrie is Compoworld een mooi voorbeeld geworden van bedrijven die samen met kennis- en onderwijsinstellingen nieuwe producten willen ontwikkelen door toepassing van composiet. Met name in Noordelijk Flevoland begint hiermee rond kenniscentrum NLR een cluster van samenwerkende bedrijven te groeien. (Minister Kamp is inmiddels op bezoek geweest en noemde het een schoolvoorbeeld voor het bedrijvenbeleid!)

Landbouw

Landbouw is prominent opgenomen in de Economische Agenda als een van de Flevolandse topsectoren. De inspanningen zijn gericht om de Flevolandse agrofoodsector een nieuwe voorsprong te geven op basis van de unieke kenmerken van Flevoland, topondernemers, de beste productiegronden en toonaangevende kennisinstellingen zoals CAH Dronten/Almere.

Voorbeelden hiervan zijn dat samen met LTO-Noord de pootgoedacademie in Flevoland is gestart, dat telers, exporteurs en verwerkers zijn samengebracht met Seedvalley in Noord-Holland in innovatiearena's, dat CAH, geomatica-ondernemers en boeren samenwerken aan de doorontwikkeling van precisielandbouw en dat de OMFL in de internationale acquisitie extra aandacht heeft voor bedrijven uit de agrofood.

Met LTO en waterschap zijn afspraken gemaakt over duurzaam agrarisch waterbeheer om bodemvruchtbaarheid, klimaatverandering en waterbeschikbaarheid zeker te stellen.

HOOFDSTUK 3 – NATUUR, DUURZAME ENERGIE EN RUIMTE

Nieuwe Natuur

De afgelopen periode heeft de ontwikkeling van natuur in Flevoland veel aandacht gekregen. In eerste instantie betrof dit het stopzetten van het Oostvaarderswold.

Het Rijk had te kennen gegeven niet langer de toegezegde financiële bijdrage te kunnen leveren. Kort daarop heeft de Raad van State negatief geoordeeld over het Provinciale Inpassingsplan Plan, ook vanwege het ontbreken van financiële zekerheid. Voor het CDA was dit een concrete aanleiding om de grootschalige ontwikkeling van het Oostvaarderswold, waarbij veel waardevol agrarisch gebied zou verdwijnen, te willen beëindigen.

In de plaats daarvan heeft het CDA het initiatief genomen om natuur in Flevoland over een andere boeg te gooien: natuur van ‘onderop’.

Het programma Nieuwe Natuur in Flevoland is gebaseerd op een ‘open plan proces’. Dat wil zeggen dat niet de provincie de natuurgebieden aanwijst, maar de samenleving vraagt om ideeën en natuurprojecten. Uiteraard omgeven met een aantal beleidskaders (spelregels). Tot onze grote verrassing heeft dit maar liefst 78 waardevolle initiatieven opgeleverd, van groot tot klein verdeeld over geheel Flevoland. Een resultaat om trots op te zijn!

Floriade

Het is Flevoland gelukt om de Floriade in 2022 te laten plaatsvinden in Almere. Growing Green Cities. Almere en Flevoland bieden letterlijk en figuurlijk de ruimte om te experimenteren met innovaties in de tuinbouwsector, deze direct te implementeren in grootschalige productiesystemen (Flevoland) en de ontwikkeling van de stad en de metropool (Almere en Amsterdam).

Als CDA kunnen we het initiatief van de Floriade dan ook volop ondersteunen. Niet alleen een groot evenement in de vorm van een wereldtentoonstelling, maar vooral ook de kans om hier de komende jaren veel economie van te maken. De provincie heeft gekozen voor de rol van verbinder en aanjager. De provincie is bij uitstek ook de partij die partijen over de grenzen van topsectoren heen kan verbinden.

Met de land- en tuinbouwsector zal de komende jaren aan een innovatie-agenda worden gewerkt die uiteindelijk op het evenement moet laten zien wat de kracht van Flevoland is.

Vitaal platteland

Het CDA heeft oog voor de samenleving op kleinere schaal. Flevoland kent plattelandskernen die voldoende bestaansrecht hebben om voorzieningen op niveau te houden of in mobiele vorm aan te bieden. Het vitaal platteland maakt daarom onderdeel uit van het coalitie-uitvoeringsprogramma. Met het Leader-programma zijn met Europees en provinciaal geld vooral initiatieven ondersteund uit de samenleving zelf: sportvoorzieningen in de dorpen, multifunctionele centra en culturele initiatieven. Van Zeewolde tot Kraggenburg: overal heeft het gebruik van de ideeën die hierdoor net een beslissende steun in de rug kregen.

De provincie is nog steeds in afwachting van de besluitvorming van het Rijk over de programmatische aanpak stikstof (PAS) en het nieuwe PlattelandsontwikkelingsProgramma (POP). Deze besluitvorming is van belang voor de ruimtelijk economische ontwikkelingen in het landelijk gebied. Niettemin is besloten te starten met een traject om te komen tot een Agenda Vitaal Platteland.

Deze agenda richt zich op diverse vraagstukken rondom innovatie en verduurzaming van de landbouw. Ook de ruimtelijke economische verbreding van het platteland is onderwerp van studie. Het sluit goed aan op de visie van het CDA over een vitaal platteland. Daarbij is wel door het CDA nadrukkelijk verzocht om ook de 'kleine kernen' te betrekken bij deze agenda. Immers, de leefbaarheid van de kleine kernen kent een direct verband met het economisch functioneren van het platteland. Deze toevoeging wordt nu meegenomen in de Agenda Vitaal Platteland.

Beheer Oostvaardersplassen

Oostvaardersplassen is een waardevol natuurgebied in Flevoland. Het CDA vindt het van belang dat de natuur in het gebied in al haar facetten tot z'n recht komt en gelijktijdig ook zoveel als mogelijk toegankelijk is voor publiek. Het beheer van de Oostvaardersplassen zal in de nabije toekomst onder de verantwoordelijkheid van de provincie vallen. Dit betekent dat er een nieuwe rol voor de provincie ontstaat. De uitvoering van het beheer blijft belegd bij Staatsbosbeheer. Het Rijk geeft de inhoudelijke kaders en levert de financiële middelen. Het CDA stelt zich op het standpunt dat de beheeropgave niet mag leiden tot extra financiële bijdragen van de provincie. Van belang is daarom om scherp te zijn op het beheerplan dat het Rijk opstelt. Wat betekent dit qua beheeropgave en hoe vertaalt dit zich financieel? In samenspraak met allerlei betrokken organisaties en adviseurs wil Provinciale Staten in het najaar van 2014 een afwogen en duidelijk standpunt innemen richting het Rijk.

NATUUR

De provincies zijn vanaf 2014 verantwoordelijk voor de inrichting en het beheer van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Vanwege bezuinigingen moeten provincies het beoogde natuurnetwerk verkleinen, de zogeheten 'herijking van de EHS'.

Met name de juridische complexiteit van de regels rondom de stikstofproblematiek heeft voor vertraging gezorgd. Het risico is dat de natuurkwaliteit minder snel wordt bereikt dan gewenst. Met brede steun van de Tweede Kamer is de wijziging van de Wet inrichting landelijk gebied (Wilg) aangenomen. Met deze wetswijziging is de decentralisatie van het natuurbeleid wettelijk verankerd en is het ILG (Investeringsbudget Landelijk Gebied) definitief afgesloten.

In voorbereiding op de daadwerkelijke decentralisatie bereidt de provincie Flevoland een toekomstvisie voor. De Toekomstvisie Natuur is van belang voor de uitvoering van de gedecentraliseerde taken voor het beleidsveld natuur. Het CDA is er voorstander van dat de toekomstvisie Natuur in samenspraak met direct betrokken partijen tot stand komt. Op deze manier kan de visie op een groot draagvlak rekenen en een direct platform bieden voor het realiseren van natuurkwaliteit.

De decentralisatie levert minder geld voor dezelfde hoeveelheid natuur. Er zullen dus ook keuzes gemaakt moeten worden waar we willen investeren in verbetering van bestaande natuur en waar het wel een onsje minder kan. Bijvoorbeeld door aanpassingen in de EHS en meer ruimte voor ondernemerschap en natuur samen!

Een mooi voorbeeld is de komst van Scouting Nederland naar Zeewolde (Horsterwold) waar door slim te kijken naar regelgeving het toch mogelijk was dit initiatief in te passen.

Door de investeringen in ontsluiting (fietspaden en voorzieningen) en natuurkwaliteit ligt inmiddels in het Horsterwold en het Kotterbos (Almere) een prachtige infrastructuur waar wat ons betreft ook kleinschalige ondernemersinitiatieven prima een plek kunnen krijgen.

De aanpak van het Programma Nieuwe Natuur heeft ons geleerd dat mensen op heel verschillende wijze naar natuur kijken en natuur beleven. Die diversiteit en verschil in beleving moeten ook een plek kunnen krijgen in de nieuwe toekomstvisie.

DUURZAME ENERGIE

Voor het CDA is duurzaamheid een essentiële 'drager' voor toekomstige ontwikkelingen.

Rekening houden met de effecten op de generaties na ons, is een belangrijke graadmeter. Duurzame energie zien we dan ook als een kans.

Flevoland loopt in Nederland voorop in de duurzame energiewinning door het grote aantal windmolens. Meer dan de helft van de energie (exclusief vervoer) wordt duurzaam opgewekt. Het CDA wil efficiëntere windmolens in windmolenparken en minder kleine apart staande windmolens. Dit is ook de centrale lijn geworden van het Regioplan Windenergie Flevoland (2012). Dit provinciale beleid is vervolgens input geweest voor de Rijksstructuurvisie 'Windenergie op land' en dient ook als toetsingskader. Hiermee is ook de toezegging afgedwongen dat er alleen windmolens worden toegevoegd wanneer elders het aantal Megawatt niet te behalen is. Aan deze toezegging wil het CDA vasthouden.

Deon

De provincie Flevoland heeft € 6,5 miljoen beschikbaar gesteld voor het stimuleren van schone energie. Dit geld wordt ondergebracht in een stichting. Die stichting gaat vervolgens dit geld als lening verstrekken aan 'kansrijke projecten'. Met het geld dat uit de leningen terugvloeit, moet een revolverende geldpot ontstaan. Dit geld is afkomstig uit de verkoop van aandelen Nuon en Essent. De stichting is een opvolger van de eerdere Duurzame energie- en ontwikkelingsmaatschappij (Deon). De provincie biedt nog steeds mogelijkheden voor partners om mee te doen in de stichting. Het bruist en gist van de initiatieven om met duurzame energie aan de slag te gaan. Echter veel initiatieven stranden, omdat burgers en bedrijven vaak niet de juiste projectaanpak en financiering weten te vinden. Deon moet hen daarbij helpen.

WKO

Bij de koeling en verwarming van gebouwen kan de bodem ingezet worden als duurzame energiebron. Er wordt dan gebruik gemaakt van bodemenergiesystemen, ook wel warmte-koude opslag (WKO) genoemd. Deze vorm van energiesysteem is een goed voorbeeld als het gaat om duurzaam energieverbruik. Het CDA is een groot voorstander van dergelijke systemen. Gebleken is dat de vergunningen die hiervoor nodig zijn, in Flevoland nogal complex zijn en relatief duur uitpakken. Reden voor het CDA om aan de bel te trekken. In mei 2014 heeft dit geleid tot een initiatief voorstel om te komen tot eenvoudiger regels en minder kosten.

HOOFDSTUK 4 – VERKEER & VERVOER

Wegen

Voor de ontsluiting van Flevoland is een aantal zaken van belang:

- het verbeteren van de N23;
- het carré rond het vliegveld;
- de verbreding van de A6;
- stedelijke bereikbaarheid Almere;
- de verbreding van de A27;
- de IJmeerverbinding.

Het verbeteren van de N23

Als onderdeel van de uitbouw van de N23 tussen Alkmaar en Zwolle is het deel tussen Lelystad en Dronten gelijktijdig met de Hanzelijn aangelegd.

Het carré rond het vliegveld

Er wordt gewerkt aan de verdubbeling van de wegen in het carré (Larserweg, Gooiseweg, A27 en A6) rond het vliegveld. Aan het deel van de Gooiseweg tussen de A27 en Zeewolde wordt op dit moment gewerkt. Het werk bestaat in zijn geheel uit een verdubbeling van twee banen, de aanleg van een brede middenberm, een nieuwe aansluiting op bedrijventerrein Trekkersveld 3, hogere brug over de Groenewoudsetocht, de aanpassing van de turborotonde met de Nijkerkerweg en de aanpassing van het kruispunt met de Spiekweg. Er loopt nog een studie naar de aansluiting van het gedeelte tussen de Nijkerkerweg en de A27. Zo nadert het carré rond het vliegveld zijn voltooiing.

De verbreding van de A6

Met het Rijk zijn afspraken gemaakt om Flevoland bereikbaar te houden. Daarom worden de komende jaren de (drukke) snelwegen tussen Schiphol, Amsterdam en Almere verbreed. Tegelijkertijd wordt de leefbaarheid langs de snelwegen verbeterd met onder meer nieuwe en hogere geluidsschermen. De werkzaamheden zijn inmiddels gestart op de A10-Oost/A1 Diemen en de A1/A6 Diemen - Almere Havendreef.

63 kilometer wegverbreding

Om de files te verminderen is een grote capaciteitsuitbreiding nodig. Daarom verbreedt Rijkswaterstaat over 63 kilometer de weg. Dit betekent:

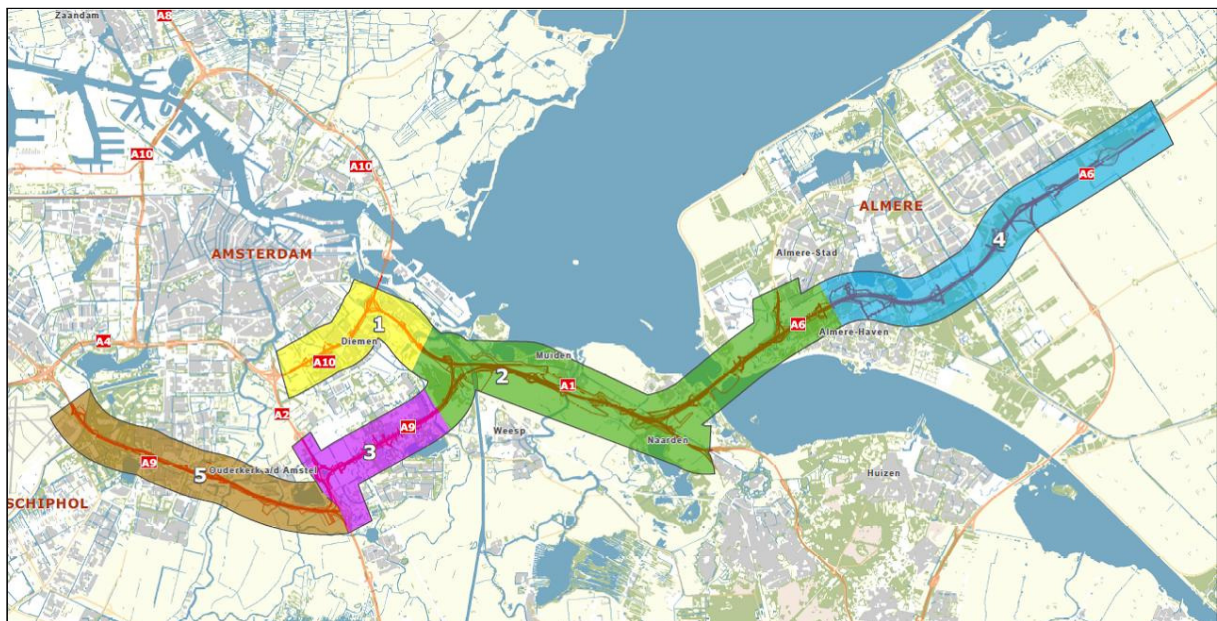
- extra rijstroken;
- een extra brug over het Amsterdam-Rijnkanaal;
- een brede Hollandse Brug;
- de renovatie van 5 grote knooppunten;
- de aanpassing van circa 100 viaducten.

Leefbaarheid, natuur, water en fietspaden

Tegelijk met de wegverbreding verbetert Rijkswaterstaat de leefbaarheid door de aanleg van:

- een tunnel;
- een aquaduct;
- geluidreducerend asfalt;
- 33 kilometer geluidsschermen.

Daarnaast hoort bij de wegwitbreiding een samenhangend pakket van investeringen in natuur, water en fietspaden.

Stedelijke bereikbaarheid Almere

Om de bereikbaarheid binnen Almere op peil te houden moet het auto-, OV- en fietsnetwerk behoorlijk worden aangepast en uitgebreid. De uitvoering van deze werkzaamheden vergt een investering van ongeveer € 230 miljoen. Dit blijkt uit de Verkenning Stedelijke Bereikbaarheid Almere (VSBA).

In januari 2012 ondertekenden Rijk, provincie en gemeente een convenant over de stedelijke bereikbaarheid van Almere. In dat convenant werd afgesproken dat iedere overheid € 47,5 miljoen bijdraagt aan de benodigde investering van € 142,5 miljoen.

In vijf jaar tijd worden aanpassingen gedaan aan de onderdoorgangen onder de A6 tot aan de Weerwaterzone, het verbreden van de Waterlandseweg naar 2x2 rijstroken, aanpassing van de infrastructuur van Almere Hout-Noord inclusief een ontsluitingsweg naar de Vogelweg, en uitbreiding van de Hogering naar 2x3 rijstroken tot aan de Hollandsedreef.

De verbreding van de A27

De A27 wordt van Utrecht tot knooppunt Eemnes verbreed. Het CDA heeft naar aanleiding hiervan een motie ingediend om de verbreding ook door te zetten naar Almere. Op dit ogenblik wordt samen met de provincies Noord-Holland en Utrecht onderzocht of deze verbreding tot de mogelijkheden behoort. Binnenkort vindt er groot onderhoud aan de A27 plaats. De verbreding kan daarin nog niet worden meegenomen. De provincie Flevoland is echter van mening dat er argumenten voldoende zijn om te pleiten voor een verbreding in de nabije toekomst.

De IJmeerverbinding

Om Almere in de toekomst bereikbaar te houden, is op den duur een IJmeerverbinding nodig. Het CDA is van mening dat de economische ontwikkeling van Almere het best gebaat is bij een combinatie van weg en openbaar vervoer. Hieronder een variant met een tracé aan de zuidkant van het IJmeer.

Openbaar Vervoer

Een goede bereikbaarheid is nodig voor economische groei. In 2012 is de Hanzelijn in gebruik genomen. Deze vijftig kilometer lange spoorweg loopt door de provincies Flevoland, Gelderland en Overijssel. De spoorweg heeft twee nieuw gebouwde stations, namelijk Dronten en Kampen.

Ook wordt het treinverkeer verbeterd tussen Schiphol, Amsterdam, Almere en Lelystad (OV SAAL). De Rijksoverheid heeft hiervoor € 1,4 miljard beschikbaar gesteld. De spoorverbinding tussen Schiphol, Amsterdam, Almere en Lelystad wordt verder verbeterd. Daardoor wordt het mogelijk om vanaf 2023 elke 10 minuten een Intercity en elke 10 minuten een Sprinter te laten rijden.

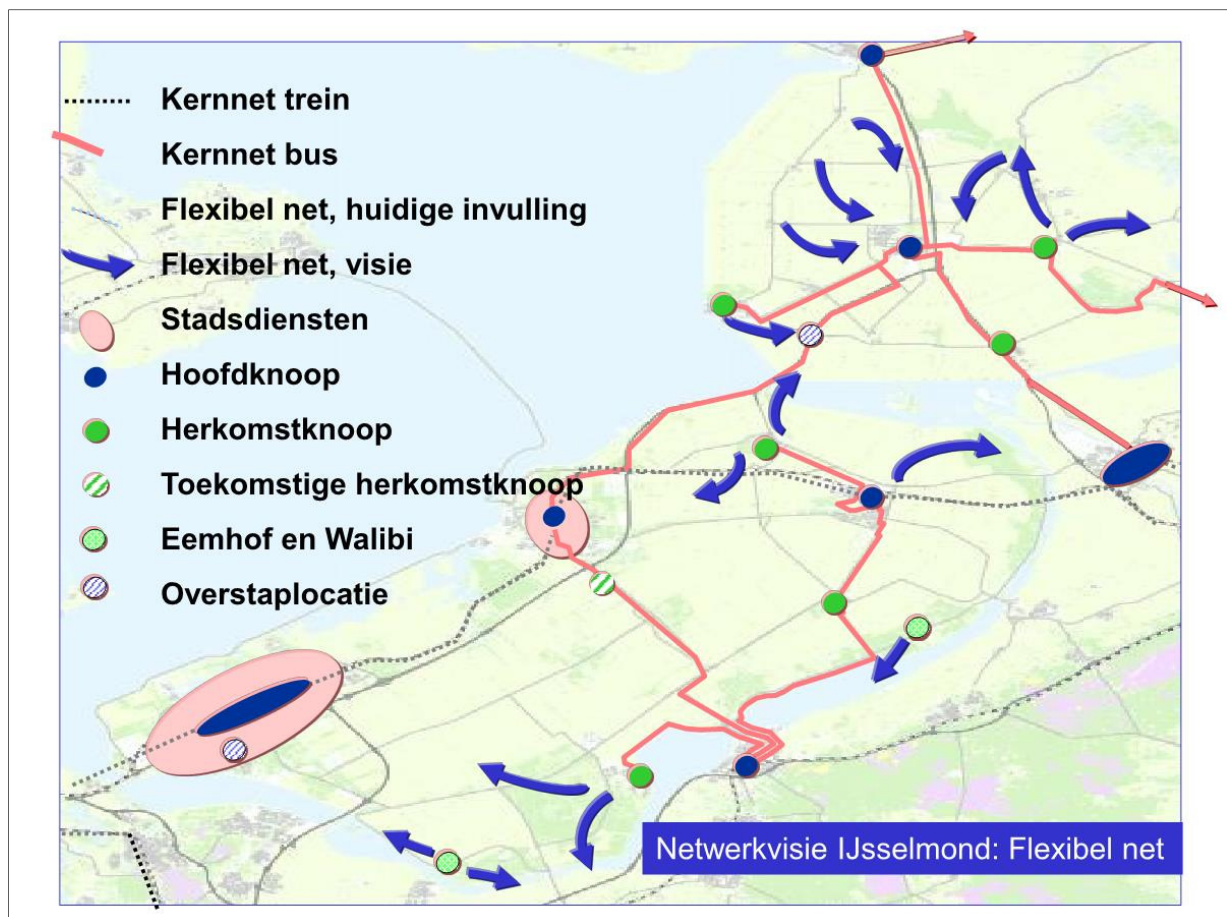
Het CDA is van mening dat deze spoorontwikkelingen ook gevolgen hebben voor het openbaar vervoer met de bus. Vandaar dat het CDA (samen met de VVD) een motie heeft ingediend om te komen tot een nieuw provinciaal openbaar vervoerbeleid. Dit zal meer uitgaan van de vraag vanuit de samenleving. Nieuwe buslijnen zullen daarbij wel rendabel moeten zijn.

Door de komst van de Hanzelijn en de landelijke trend van stijgende kosten en dalende opbrengsten, is het nodig om het bestaande OV-beleid tegen het licht te houden. OV-gebruikers en andere belanghebbenden worden betrokken bij de totstandkoming van de visie.

In een discussie over het OV-beleid hebben Provinciale Staten in september 2013 de richting aangegeven waarbinnen deze visie is uitgewerkt. Het gevolg is dat de provincie zelf een stapje terug doet. De focus ligt meer op rendement en de kracht van de samenleving om zelf initiatieven te nemen.

Waar voldoende reizigers met de bus gaan, staan lijnen niet ter discussie. Maar waar er te weinig passagiers zijn om een buslijn voldoende rendabel te laten zijn, zal de provincie samen met belanghebbenden in de samenleving via co-creatie zoeken naar een alternatieve vervoersvoorziening. Daarbij vinden Gedeputeerde Staten het een gezamenlijke opgave om te komen tot een voorziening die op de behoeften aansluit.

De visie komt tot stand met betrokkenheid van veel belanghebbenden, vertegenwoordigers van welzijns- en onderwijsinstellingen, het reizigersoverleg Flevoland, bewoners van kleine kernen en gemeenten. Wat de deelnemers verbindt, is hun verantwoordelijkheidsbesef en de wil om het zelf op te lossen. Dat 'altijd en overal een busverbinding' niet langer maatschappelijk verantwoord is, vindt iedereen. Uit de sessies met belanghebbenden is gebleken dat er van de overheid niet zozeer extra geld wordt verlangd, maar vooral dat slimmer wordt omgegaan met de beschikbare budgetten, 'ontzorging' (procedures, vergunningen, training, ondersteuning) en het wegnemen van blokkades uit wet- en regelgeving.

De visie ligt op dit moment ter inzage.

HOOFDSTUK 5 – SAMENLEVING

In het kader van Profiel Provincies neemt de rol die de provincie heeft op het domein samenleving, af. Wel blijft voor het CDA van belang dat we aandacht hebben voor de voorzieningen en dat, indien er grote vraagstukken zijn die niet bediend worden door andere partijen, de provincie daarin moet kunnen investeren. Hierbij valt te denken aan het onderzoek naar eenzaamheid onder ouderen, dat is uitgevoerd door CMO Flevoland en de aandacht voor vrijwilligers en gehandicaptensport. Verder is een koppeling aangebracht tussen sectoren uit de domeinen 'samenleving' en 'economische ontwikkeling'. Dit geldt voor sport en cultuur. Hiermee wordt focus aangebracht en draagt het bij aan de versterking van de regionale economische structuur, hetgeen een kerntaak is van de provincie.

Cultuur

De provincie is actief in het organiseren van de provinciale Monumentenlijst. Het laatste object in het kader van landschapskunst wordt geplaatst in de NOP. De steunpunten cultuur in de gemeenten zijn afgebouwd. Er is overeenstemming bereikt over het handhaven van de wetenschappelijke steunfunctie van de bibliotheken en over de museale ontwikkeling van de Lelystadse kuststrook.

Sport

De subsidie aan Sportservice Flevoland is grotendeels afgebouwd, met uitzondering van de subsidie voor gehandicaptensport. In de Sportbeleidsnota is gekozen voor een aantal topsporten en de relatie met de breedtesport. Het Olympisch Plan, waar in 2011 nog sprake van was, is van tafel. In 2014 heeft PS ingestemd met een IFA voorstel Talent Academie Almere, een servicecentrum voor sport.

Jeugdzorg

Voor een goede overdracht naar de gemeenten is een Transitieagenda opgesteld en een Toetsingskader Overdracht Jeugdzorg. De provincie draagt bij aan een goede overdracht door o.a. middelen over te hevelen naar gemeenten voor zogenaamde snijvlakprojecten, projecten om te voorzien in de nieuwe vraag die op de gemeenten afkomt. Deze aanpak wordt gewaardeerd door de gemeenten.

Door als CDA-fractie samen te werken met de fracties uit de gemeenten, zijn we heel goed in staat om te monitoren hoe dit proces in werkelijkheid verloopt. De echte toets zal plaatsvinden in 2015, na de overdracht. Daarvoor heeft het CDA, samen met de ChristenUnie, een pamflet opgesteld dat bestuurders en politici het makkelijker moet maken om de transitie te volgen en te monitoren.

HOOFDSTUK 6 – FINANCIEN & BESTUUR

Het CDA is nog altijd een voorstander van een open huishouding. Dat betekent dat we als provincie niet alleen die taken uitvoeren die we moeten doen, maar, indien nodig, ook taken op ons nemen die we van belang achten voor de Flevolandse samenleving. Gelet op de beperkte financiële middelen van de provincie, moest er in deze periode fors bezuinigd worden en is meer aandacht besteed aan de kerntaken van de provincie.

Organisatie

De afgelopen jaren is, conform het coalitieakkoord, fors bezuinigd. De beoogde bezuinigingen van € 14 miljoen structureel liggen op schema. Een deel van de bezuinigingen treft de ambtelijke organisatie. Deze is de laatste jaren sterk ingekrompen, want bedrijf volgt beleid. Wanneer een aantal zaken niet meer door de provincie uitgevoerd wordt, dan heeft dat consequenties voor de ambtelijke organisatie.

Daarnaast is er wel geïnvesteerd in het beter in control krijgen van de gehele organisatie en de financiën. De organisatie is beter in control. Er wordt nog meer procesgericht, efficiënter en effectiever gewerkt en de financiën zijn op orde. De kaders daarvoor zijn afgestemd met de werkgroep Planning & Control, onder voorzitterschap van het CDA.

Inter Provinciaal Overleg (IPO)

De bijdrage aan het IPO, de belangenorganisatie van de 12 provincies, is verminderd. De begroting van het IPO is met een derde verminderd.

Dmitrov

De band die er met Dmitrov was, is in principe gestopt. De relatie die er nu nog is, heeft te maken met het tot stand brengen van internationale handelsrelaties.

Investeringsimpuls Flevoland Almere (IFA)

Bij de tweede tranche van de Investeringsimpuls Flevoland Almere (IFA) is ingezet op groei van het voorzieningenniveau en Hoger- en Beroepsonderwijs. In totaliteit is het bedrag dat voor IFA beschikbaar is tot 2020 met € 11 miljoen verlaagd.

Stille lasten

Bij de start van de provincie Flevoland is een groot aantal wegen, kunstwerken, sluizen, etc. 'om niet' overgedragen. Om deze reden wordt niet op de objecten afgeschreven, terwijl de objecten op den duur wel moeten worden vervangen. Dit worden de 'stille lasten' genoemd omdat bij vervanging de begroting belast wordt met extra afschrijvingslasten. Gelet op de leeftijd van een en ander, wordt de provincie de komende jaren geconfronteerd met vervangingen en de daarmee samenhangende afschrijvingslasten. Vanaf 2104 is hiervoor € 4,5 miljoen per jaar in de begroting opgenomen.

Financiële positie

Baten

Een provincie heeft baten en lasten. Een deel van de baten moet besteed worden aan het doel waarvoor het ontvangen is. Dat zijn zogenaamde doeluitkeringen. Deze baten komen o.a. van andere overheden zoals Europa, Rijk en gemeenten. Maar ook andere partners zorgen voor baten. Er zijn ook andere baten, waarvoor niet voorgeschreven is waaraan dat besteed moet worden, de zogenaamde algemene dekkingsmiddelen.

De laatste jaren heeft er een verschuiving plaatsgevonden tussen doeluitkeringen naar de algemene dekkingsmiddelen. Dat is in het onderstaande staatje van de baten in 2013 in vergelijking met 2011 goed te zien.

<u>Baten</u>	<u>2013</u>		<u>2011</u>	
	x mln.	%	x mln.	%
Provinciefonds	80	37	62	26
Motorrijtuigenbelasting	44	20	47	20
Rente/dividend	5	2	7	3
Algemene dekkingsmiddelen	129	60	116	48
Doeluitkeringen	87	40	124	52
Totaal	216	100	240	100

Wat ook opvalt, is de motorrijtuigenbelasting. Het rijk heeft bepaald dat 'schone auto's' vrijgesteld zijn van motorrijtuigenbelasting. Daardoor heeft de provincie een deel van haar inkomsten zien verdwijnen. Deze collegeperiode zijn de provinciale opcenten niet verhoogd, zodat dit niet verhaald is bij de inwoners van Flevoland.

De totale baten zijn afgenomen in de laatste jaren. Daarom moest er ook bezuinigd worden.

Lasten

Op basis van de wettelijke voorschriften, maar ook op basis van het collegeprogramma zijn de lasten verdeeld over 6 beleidsterreinen. Hierna volgt een staatje met de lasten in 2013 in vergelijking met 2011.

<u>Lasten</u>	<u>2013</u>		<u>2011</u>	
	x mln.	%	x mln.	%
Ruimte	19	10	34	14
Bereikbaarheid	79	40	68	27
Economie	11	6	13	5
Samenleving	65	33	64	26
Investeringsagenda	15	8	46	18
Bestuur	11	6	24	10
Totaal	200	100	249	100

De lasten voor Bereikbaarheid zijn toegenomen, zowel absoluut als relatief.

De lasten voor Samenleving zijn vrijwel gelijk gebleven, maar relatief gezien behoorlijk toegenomen. Vanaf 2015 valt hier een groot deel van weg in verband met de overheveling van de Jeugdzorg naar de gemeenten.

De overige lasten zijn afgenomen, waarbij de Investeringsagenda opvalt. Door de crisis blijven de investeringen in allerlei projecten achter.

Reserves en voorzieningen

Inkomsten en uitgaven lopen niet altijd gelijk op. Op bepaalde onderdelen wordt wel eens iets overgehouden, of is er een tekort. Maar ook wordt er gespaard om later uitgaven te kunnen doen. Dit komt dan in de reserves, of wordt daaraan onttrokken. Voor specifieke zaken worden voorzieningen gevormd. De laatste jaren zijn de reserves en de voorzieningen behoorlijk gestegen. Hierna volgt een overzicht per 31 december 2013 en 31 december 2010.

<u>31 december</u>	<u>2013</u>	<u>2010</u>
	x mln.	x mln.
Algemene reserve	32	16
Bestemmingsreserve	95	72
Resultaat	1	4
Totaal reserves	<u>128</u>	<u>92</u>
Voorzieningen	<u>22</u>	<u>15</u>
Totaal	<u>150</u>	<u>107</u>

De reserves en voorzieningen per 31 december 2013 bedragen 69% van de totale baten.

Per 31 december 2010 was dit 46% van de totale baten. De toename heeft grotendeels te maken met de crisis, waardoor andere partijen niet bij machte waren om bij te dragen.

Er ligt dus nog wel wat geld op de plank om de komende jaren te besteden aan belangrijke zaken voor Flevoland.